

Однією з найбільш гострих проблем медицини є внутрішньолікарняні інфекції (ВЛІ). Захворюваність на ВЛІ сьогодні обумовлена комплексом факторів, а саме:

- формуванням госпітальних штамів збудників ВЛІ у лікувально-профілактичному закладі;
- порушенням вимог санітарно-протиепідемічного режиму використанням не ефективних дезінфекційних препаратів при проведенні дезінфекційних та стерилізаційних заходів.

Формування внутрішньолікарняних штамів відбувається шляхом появи більш вірулентних і патогенних штамів, полірезистентних до дії антибіотиків і дезінфектантів. Цьому сприяє циркуляція мікроорганізмів серед хворих зі зниженою опірністю організму, пригніченим природнім імунітетом, носійство серед медичних працівників, а також нераціональне застосування антибіотиків та дезінфекційних засобів, порушення режимів дезінфекції і стерилізації.

Першочерговим завданням щодо заходів профілактики ВЛІ залишається: дотримання санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму в лікувально-профілактичних закладах; використання сучасних засобів і технологій при здійсненні дезінфекції та стерилізації завдяки правильному вибору і раціональному застосуванню дезінфекційних препаратів; визначення чутливості збудників до дезінфекційних засобів.

Впровадження в медичну практику великої кількості дезінфекційних засобів зробило актуальною проблему оптимізації їх вибору, який у кожному конкретному випадку має проводитись із урахуванням епідемічної ситуації, особливостей та рівня мікробної контамінації об'єктів знезараження.

Удосконалення дезінфекційних технологій на практиці вимагає оптимального вибору дезінфікуючих засобів у залежності від конкретної задачі. З цією метою має здійснюватися комплексна система оцінки всіх значимих властивостей дезінфекційного засобу, що визначають виконання поставленої мети – забезпечення найвищої ефективності проведення дезінфекційних заходів.

Сучасні дезінфекційні засоби являють собою багатокomпонентні композиції, що складаються із діючих та допоміжних речовин, які забезпечують їх цільове призначення. За хімічною природою діючої речовини вони належать до наступних груп хімічних сполук: альдегідовмісні, галоїдовмісні, киснево-вмісні, поверхнево-активні речовини (ПАР), спиртовмісні, феноловмісні, луги, кислоти.

Кожна група дезінфекційних засобів має свої переваги і недоліки, які мають визначити сферу її ефективного застосування.

Найбільш широко у сучасній дезінфекційній практиці застосовуються поверхнево-активні речовини (ПАР), зокрема четвертинні амонієві сполуки (ЧАСи) та галоїдовмісні, в основному хлорвмісні, засоби. Перевагами ЧАСів є низька токсичність, сприятливі фізико-хімічні та екологічні характеристики, наявність мийних властивостей, стабільність самих засобів та їх робочих розчинів, простота приготування останніх; недоліками – відсутність спороцидної дії, недостатньо виражені віруліцидні та

туберкулоцидні властивості. Засоби на основі алкіламінів за спектром протимікробної дії наближаються до альдегідовмісних, мають дещо меншу токсичність для людини та сприятливі фізико-хімічні властивості.

Гуаніди мають низьку токсичність, не леткі, але мають недостатні віруліцидні та туберкуліцидні властивості. Здатність цих сполук утворювати плівку на об'єктах знезараження, з одного боку сприяє пролонгації знезаражувальної дії, з іншого є неприпустимою для високотехнологічних об'єктів знезараження.

Хлорвмісні засоби є найдешевшими, мають досить широкий спектр протимікробної дії. За несприятливих фізико-хімічних властивостей, наявності вираженої подразнювальної дії на слизові оболонки очей та верхніх дихальних шляхів та дії, що сприяє пошкодженню об'єктів знезараження.

Альдегідовмісні засоби є універсальними за спектром протимікробної дії, стабільними при зберіганні, але досить токсичні.

Кисневмісні засоби мають виражені бактерицидні, віруліцидні, фунгіцидні та спороцидні властивості, але несприятливі для використання фізико-хімічні властивості, недостатня стабільність при зберіганні.

Спиртовмісні засоби діють швидко, але і швидко випаровуються, тому їх доцільно застосовувати для дезінфекції невеликих за розмірами об'єктів та важкодоступних

вузлів обладнання та апаратури. Застосування феноловмісних засобів, кислот, лугів відходить у минуле.

На теперішньому етапі оптимальним є використання дезінфекційних засобів на основі ЧАС та алкіламінів, гуанінів, спиртів, пероксидів, альдегідів.

Сьогодні в Україні було зареєстровано більше 400 власне дезінфекційних засобів (з них лише 22 % вітчизняного виробництва), які у переважній більшості являють собою багатофункціональні композиції, що складаються з діючих та допоміжних речовин.

Асортимент дезінфекційних засобів є достатнім у кількісному складі і достатньо різноманітним у якісному відношенні. В умовах можливості раціонального вибору дезінфекційних засобів слід відходити від практики виправдано широкого застосування універсальних за спектром протимікробної дії препаратів, а надавати перевагу найбільш придатним за своїм призначенням дезінфектантам.

На об'єктах державного епідеміологічного нагляду Черкаської області застосовується більше 83 найменувань дезінфекційних препаратів та антисептиків. На жаль, продовжують використовуватись в основному до 75 % традиційні хлорвмісні препарати (хлорне вапно, хлорантоїн, дезактін, Дез Таб, Санідез, Бланідаз Актив, Жавель-Клейд, Бланідаз марки А та ін.), що мотивується відносною дешевизною цих препаратів та недостатністю бюджетних коштів. В незначній кількості застосовуються сучасні високоефективні багатокомпонентні дезінфекційні засоби нового покоління (Полідез, Дескоцид, Гексадекон, Лізоформін, Брілант, Тріацид, Дескоцид Н та ін.). З антисептиків в основному використовуються Манорапід, АХД-2000, Стериліум, Горостен, Хоспісепт, Аніос-гель, Медасепт.

Порядок державної реєстрації (перереєстрації) дезінфекційних засобів визначається постановою Кабінету Міністрів України від 03.07.2006 № 908 «Про затвердження порядку державної реєстрації (перереєстрації) дезінфекційних засобів» та наказом МОЗ України від 11.06.2006 № 739 «Про організацію роботи з державної реєстрації (перереєстрації) дезінфекційних засобів...». Дезінфекційним засобам, яким проведена державна санітарно-епідеміологічна експертиза з позитивним висновком видається свідоцтво про державну реєстрацію з внесенням їх до Державного реєстру дезінфекційних засобів і вони дозволені до використання в Україні.

МОЗ України видає Реєстр та розміщує інформацію про внесені до нього зміни у засобах масової інформації, зокрема і на офіційному веб-сайті у розділі «Бази та реєстри». Засоби, призначені для «холодної» стерилізації виробів медичного призначення, дезінфекції рук медичного персоналу, здійснення дезінфекційних заходів в осередках інфекційних хвороб, закладах охорони здоров'я, дошкільних, навчальних закладах застосовуються лише відповідно до методичних вказівок, затверджених МОЗ України.

Засоби, для застосування на інших підприємствах, організаціях та закладах, використовуються відповідно до інструкції, затвердженої їх керівниками.

Засоби, для застосування у побуті, використовуються відповідно до інструкції, затвердженої заявником зареєстрованого засобу.

Всі дезінфекційні препарати, що входять до державного Реєстру дезінфекційних засобів, мають рівні юридичні права щодо застосування на режимах (параметрах), визначених для цього виду інфекційного захворювання, затверджених у відповідних методичних рекомендаціях або інструкціях.

Таким чином, при виборі дезінфекційного засобу необхідно, насамперед, враховувати характер і рівень мікробної контамінації, особливості об'єкта знезараження, спектр протимікробної дії, безпечність у застосуванні, фізико-хімічні властивості та цільове функціональне призначення дезінфекційного препарату. На сьогоднішній день широкий асортимент дезінфекційних засобів дозволяє здійснювати обґрунтований раціональний вибір засобів для знезараження певного кола об'єктів з конкретною метою у будь-яких

умовах.

Слід також пам'ятати, що суб'єкт господарювання, який продає дезінфекційні, дезінфекційні та дератизаційні препарати повинен надати покупцю: копію свідоцтва про державну реєстрацію дезінфекційного засобу; методичні вказівки про його застосування, затверджених МОЗ України (стосується засобів, призначених для «холодної» стерилізації виробів медичного та спеціального призначення, дезінфекції рук медичного персоналу, здійснення дезінфекційних заходів в осередках інфекційних хвороб, закладах охорони здоров'я державної та комунальної форми власності, дошкільних навчальних закладах). Термін дії зазначених документів 5 років, після чого вони підлягають перереєстрації.